

Stijn Smulders

Dublin onder druk

Het interstatelijk vertrouwensbeginsel is de basis onder de Dublinverordening. In 2011 begon dit fundament scheurtjes te vertonen toen het EHRM en het HvJ EU oordeelden dat ten aanzien van Griekenland niet langer van het interstatelijk kon worden uitgegaan vanwege ernstige tekortkomingen in de asielprocedure en opvangvoorzieningen aldaar.

Daar bleef het niet bij. In 2015 oordeelde de Afdeling (ECLI:NL:RVS:2015:3663) dat de staatssecretaris gelet op informatie over de opvangcapaciteit, leefomstandigheden en de procedure in Hongarije, zich niet zonder nader onderzoek op het standpunt kon stellen dat voor Dublinclaimanten na overdracht aan die lidstaat geen met artikel 3 EVRM-strijdige situatie zal ontstaan. Sindsdien liggen overdachten aan Hongarije stil. Vervolgens viel in 2021 Malta van de kar, omdat er volgens de Afdeling concrete aanknopingspunten bestaan dat Malta zijn verdragsverplichtingen niet nakomt jegens Dublinclaimanten; velen worden na overdracht gedetineerd (ECLI:NL:RVS:2021:2791).

De barst werd groter toen de Afdeling dit jaar ook een stokje stak voor overdrachten aan Kroatië (ECLI:NL:RVS:2022:1042 en 1043). Daar vinden pushbacks niet alleen plaats aan de buitengrenzen, maar ook bij vreemdelingen die zich in het grensgebied of verder op het grondgebied van Kroatië bevinden. Onderzocht moet worden of dit risico's meebrengt voor Dublinterugkeerders. Zittingsplaatsen Utrecht (NL22.7820) en Haarlem (NL22.12598) oordeelden later hetzelfde over Bulgarije, omdat zich daar dezelfde situatie voordoet als in Kroatië. Daarnaast zijn er nog steeds grote zorgen over de opvang in Cyprus (o.a. ECLI:NL:RBDHA:2022:4323), hetgeen eveneens nader onderzoek vereist.

Zittingsplaats Den Bosch voerde de druk op door het HvJ EU (ECLI:NL:RBDHA:2022:5724) te vragen of het interstatelijk vertrouwensbeginsel deelbaar is. Dit omdat Polen aan de grens met Belarus derdelanders van zijn grondgebied verwijderd via pushbacks, terwijl het interstatelijk vertrouwensbeginsel het vertrouwen behelst dat alle lidstaten te allen tijde grondrechten eerbiedigen en de naleving daarvan ten aanzien van eenieder waarborgen. Het antwoord op die vraag kan iedere lidstaat raken.

De werking van de Dublinverordening is verder op losse schroeven komen te staan door de Afdelingsuitspraken van 6 juli 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:1862, 1863 en 1864). Deze maken ondubbelzinnig duidelijk dat de Afdeling thans van oordeel is dat niet meer kan worden uitgegaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel als een vreemdeling aannemelijk maakt dat er een fundamenteel verschil bestaat tussen het beschermingsbeleid in Nederland en dat in de verantwoordelijke lidstaat én de hoogste rechter in die verantwoordelijke lidstaat het gevoerde beleid aldaar in zijn algemeenheid of in de zaak van de vreemdeling zelf niet afkeurt. Resultaat: Syrische asielzoekers mogen vanwege het verbod van (indirect) refoulement niet meer worden overgedragen aan Denemarken omdat ze daar, anders dan in Nederland, geen internationale bescherming (meer) krijgen.

De kwestie is of het HvJ EU dezelfde koers gaat varen als de Afdeling bij de beantwoording van de vraag of de beoordeling van het risico van refoulement niet buiten de werkingssfeer van de Dublinverordening valt (Hofzaken C-254/21, C-297/21 en C-315/21). Dat is nog geen uitgemaakte zaak, omdat de Afdelingslijn secundaire migratiestromen in de hand werkt, terwijl het doel van de Dublinverordening juist is om dat te voorkomen. Daar staat echter het absolute karakter van artikel 3 EVRM en artikel 4 van het Handvest tegenover.